

BURGERSCHAP

Er gaat aandacht naar identiteit, diversiteit, participatie, dialoog, politiek en democratische principes.

De school en de klas zijn een ideale omgeving om burgerschapscompetenties te verwerven. Door in gesprek en in interactie te gaan leert men een mening te onderbouwen en respectvol en constructief om te gaan met mensen. Door mee na te denken over regels en activiteiten op school wordt de school zelf een democratische leeromgeving als oefenplaats voor het democratische samenleven. Ook het opnemen van een engagement in onze samenleving, zoals vrijwilligerswerk, actief zijn in een vereniging en duurzaam omgaan met ons milieu, zijn onderdelen van burgerschap. Kennis verwerven over de werking van ons politieke systeem en de basisprincipes van de democratische rechtsstaat, is een onontbeerlijk onderdeel van burgerschap. Burgerschapseducatie stelt jongeren in staat om verder uit te groeien tot kritische en geïnformeerde burgers die mensen- en kinderrechten onderschrijven en een democratische houding aannemen.

BOUWSTENEN

De dynamiek en de gelaagdheid van (eigen) identiteiten duiden.

Identiteitsontwikkeling is een complex en dynamisch proces. Identiteitsvorming – persoonlijk en collectief – is een belangrijk onderdeel van het groeipad dat jongeren en jong-adolescenten doorlopen. Er wordt ook aandacht besteed aan politiek-maatschappelijke identiteiten zoals de Vlaamse, Belgische en Europese identiteit.

Omgaan met diversiteit in het samenleven en het samenwerken.

Samenleven en samenwerken in diversiteit vergt van burgers dat ze elk vanuit hun eigen opvoeding, achtergrond en waardenkader met een geheel van principes en afspraken kunnen instemmen die de omgang met elkaar in het publieke leven regelen. Respectvol en constructief met elkaar omgaan en herkennen van onverdraagzaamheid, discriminatie en racisme staan daarbij centraal.

Geïnformeerd en beargumenteerd met elkaar in dialoog gaan.

In een democratische samenleving komen burgers op voor hun eigen opvattingen en belangen op basis van een constructieve dialoog. Redelijk en onderbouwd argumenteren is van belang om zich te beschermen tegen ongeldige argumenten, desinformatie en manipulatieve retoriek.

Actief participeren aan de samenleving, rekening houdend met de rechten en plichten van iedereen binnen de rechtsstaat.

Samenleven is een zich voortdurend ontwikkelend proces, gedragen door burgers. In schoolse situaties kunnen leerlingen oefenen in actief burgerschap door vertegenwoordiging in de leerlingenraad, steun aan solidariteitsacties en vrijwilligerswerk.

De wederzijdse invloed tussen maatschappelijke domeinen en ontwikkelingen en de impact ervan op de (globale) samenleving en het individu kritisch benaderen.

De snelle veranderingen in de wereld kritisch benaderen vergt inzicht in hoe allerlei ontwikkelingen elkaar wederzijds beïnvloeden en impact hebben op de individuele burger, de samenleving als geheel en het leefmilieu, zowel lokaal als globaal. Duurzame ontwikkeling en systeembenen staan daarbij centraal.

Democratische besluitvorming op lokaal, nationaal en internationaal niveau duiden.

Om jongeren in staat te stellen om een vorm van actief burgerschap op te nemen, hebben ze inzicht nodig in de organisatie en werking van het politieke systeem en de bijhorende processen, de verschillende wijzen van vertegenwoordiging en deelname aan macht en de mogelijkheden tot participatie aan besluitvorming.

Democratische principes en democratische cultuur kaderen binnen de moderne rechtsstaat.

Het respect voor de grondrechten en de individuele vrijheid is een belangrijke hoeksteen van de moderne democratie. Die grondrechten liggen mee aan de basis van de kinder- en mensenrechten en opvattingen van sociale rechtvaardigheid.

STEREOTYPEN

NIET

Burgerschap is een pasklaar pakket normen en waarden en leert je politiek correct denken over diversiteit.

Burgerschap is en moet neutraal zijn.

Burgerschap is staatspedagogie en leert je gehoorzaam en braaf de wetten naleven.

WEL

Leerlingen leren dat er over normen en waarden redelijke meningsverschillen kunnen bestaan en hoe ze daar op een democratische manier mee om kunnen gaan. Leerlingen leren een eigen mening te vormen op basis van argumenten en open te staan voor en te dialogeren over andere meningen.

Burgerschap is onpartijdig over religieuze, filosofische en politieke opvattingen, maar niet neutraal als het gaat over democratie, mensenrechten en respect.

Burgerschap leert jongeren kritisch na te denken over legitimiteit van staatsmacht en op te komen voor rechtvaardigheid en (hun) mensenrechten.

SAMENHANG

De sleutelcompetenties vertonen onderling veel samenhang. Onderstaande voorbeelden voor Burgerschap illustreren die samenhang.

Er zijn mogelijkheden om verbanden te leggen met Historisch bewustzijn, Economische en financiële competenties, Ruimtelijk bewustzijn, Nederlands, Cultureel bewustzijn en Wiskunde – natuurwetenschappen – technologie - STEM. Een voorbeeld hiervan is het verkeer in de omgeving van de school, met een duidelijke verwevenheid van ecologische, economische, culturele, politieke, historische, ruimtelijke en technologische fenomenen.

